Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE GÖRSEL SANATLAR DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Selma TAŞKESEN[1]
Ayşenur BAKIRHAN[2]

[1] Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, selma.taskesen@erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9072-8411
[2] Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, abakirhan@hotmail.com,ORCID: 0000-0001-9638-7825

Taşkesen, Selma ve Ayşenur Bakırhan. "Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Görüşleri". ulakbilge, 65 (2021 Ekim): s. 1249–1259. doi: 10.7816/ulakbilge-09-65-04

ÖZ

Bu araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili deneyimlerini, görüşlerini ve çözüm önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışma 2020- 2021 Eğitim–öğretim yılında 65 Görsel sanatlar öğretmeninin gönüllü katılımları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri öğretmenler için hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili deneyim ve buna bağlı olarak görüşlerinin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile desenlenmiş, çalışmaya uygunluğu bakımından nitel araştırma yöntemlerinden fenomonolojik yaklaşım ile yürütülmüştür. Çalışmadan elde edilen veriler ise betimsel analiz aracılığıyla çözümlenmiştir. Verilerinin incelenmesi sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun dersten kısmen verim aldıkları, öğrencilerin genellikle derse katılmadıkları, sadece derse ilgisi olan ve derse katılan öğrencilerin etkinlikleri gerçekleştirdiği, öğretmenlerin kazanımların bir kısmının gerçekleştirebildikleri, kullandıkları yöntemlerin konuya göre değişiklik gösterdiği; bunun yanı sıra en çok tercih edilen yöntemlerden birinin "Gösterip Yaptırma Yöntemi" olduğu, teknik olarak da en çok kurşun kalem tekniğinin tercih edildiği görülmüştür. Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde uygulama yaptırırken yaşadıkları zorlukların başında etkileşimin olmaması, uygulama yapılamaması, teknik problemler, malzeme eksikliği ve öğrencilerin derse katılmaması olmuştur. Uzaktan eğitim süreci için öğretmenler tarafından, uzaktan eğitime uygun çalışmaların seçilmesi, teknolojinin verimli kullanılması, öğrenci motivasyonunun yüksek tutulması ve veli desteğinin sağlanmasının gerekli olduğu konusunda öneriler sunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, uzaktan eğitim, görsel sanatlar, pandemi, motivasyon

Bu araştırmanın bir bölümü EJER CONGRES 2021'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Makale Bilgisi:
Geliş: 23 Ağustos 2021 Düzeltme: 22 Eylül 2021 Kabul: 15 Ekim 2021

© 2021 ulakbilge. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Teknolojik gelişimler günlük yaşamın her alanına girdiği gibi eğitim öğretim sistemi içerisin de de kendisine yer bulmuştur. Bu sayede zaman ve mekân sınırı olmayan uzaktan eğitim sistemi oluşmuştur. İşman (211), "Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencinin aynı mekânlarda bulunmak zorunda olmadığı ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin posta hizmetleri ve bilgi iletişim teknolojileri ile yürütülen bir eğitim modeli olduğunu ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim, gelişim sürecinde önce posta hizmetleri ile başlamış ve insanlar belirli dönemlerde posta kutularından aldıkları mektuplarla eğitimlerine devam etmişlerdir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte sırasıyla radyo, televizyon ve bilgisayar birer uzaktan eğitim aracı olarak kullanılmaya devam edilmiştir. United States Distance Learning Association (USDLA)'a göre ise uzaktan eğitimin tanımı; "Uydu, video, audio grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi gibi elektronik araçların yardımıyla, eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır. Kısaca Uzaktan eğitimin amacı teknolojik araçlar ve yazılı dokümanlar aracılığı ile eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır.

Bilgi çağına girdiğimiz bu günlerde, gelişen internet teknolojileriyle birlikte uzaktan eğitim de ivme kazanmış ve teknoloji yardımıyla, zamandan ve mekândan bağımsız eğitim verilebilme olanağına kavuşulmuştur (Türkoğlu, 2003). Ülkemizde ve dünyada popülerlik kazanan uzaktan eğitim uygulamaları gücünü ispatlamasının yanı sıra bilinmezliklerini de korumaktadır. Öğretmen ve öğrencinin fiziksel mekân olarak birbirinden ayrı ortamlarda gerçekleştirildiği uzaktan eğitim öğrencilerin eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere bir üstünlükleri olan bir alternatif olarak görülmektedir (İşman, 2011).

İnternet teknolojileri ile desteklenen ve günümüz şartlarında çok tercih edilen bir eğitim yöntemi olan uzaktan eğitim, eğitim alışkanlıklarına yön vermektedir. Anaokulundan üniversiteye kadar uzanan çeşitli eğitim-öğretim alan ve kademelerinde yaygın biçimde kullanılan uzaktan eğitimin verimli şekilde geçirebilmesi için yoğun çaba gösterilmektedir. Uzaktan eğitim sistemi içerisinde Sanat eğitimine amaçsal olarak bakıldığında, sanat eğitimi rastlantısal olarak kimi yönelişleri, kimi becerileri ya da yetenekleri ortaya çıkarabilirse de sanat eğitiminin salt amacı bunlar değil hayatı değerli kılmak ve ondan zevk almayı sağlamaktır. Yolcu (2004) sanat eğitimini İnsanı hedef alan ve onun mutluluğu için, insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçladığını ifade etmiştir.

Korona virüs enfeksiyonu (Covid-19), Çin'de başladıktan bir süre sonra tüm dünyayı etkisi altına alarak bir pandemiye dönüşmüştür. Pandemi, ülkelerin salgının yayılmasını önlemek adına başta eğitim kurumları olmak üzere birçok alanda adım atmalarını zorunlu kılmıştır (Agnoletto ve Queiroz, 2020). Bu zorunluluk eğitimin her kademesinde kendini göstermiş ve birçok ders zorunlu olarak uzaktan eğitimle yürütülmeye başlamıştır. Bu sebeple günümüz şartlarına bağlı olarak eğitim sistemi içinde, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı anasınıfı, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri süreci, EBA platformu üzerinden yürütmeye çalışmaktadır. Diğer branşlar da olduğu gibi görsel sanatlar dersinin de uzaktan eğitim sürecinde verimli şekilde geçirilebilmesi için yoğun çaba gösterilmektedir. Yüz yüze eğitim sisteminde zorunlu 1 saat, seçmeli olarak 2 saat olarak işlenen görsel sanatlar dersi uzaktan eğitim sisteminde yine aynı ders saatleri formatında EBA platformu üzerinden yürütülmektedir. Uygulama ders öğretmenleri EBA üzerinden derslerini işleme yönünde alan bazında etkinlikler hazırlamaktadır. Uygulama dersleri yönünden bakıldığında Görsel Sanatlar gibi uygulamalı derslerin uzaktan eğitim sürecinde diğer derslere göre uygulanabilirliği, olumlu veya olumsuz durumlarını değerlendirmek önem arz etmektedir. Tüm bunlardan hareketle çalışmanın problem durumu oluşturulmuş ve Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili görüşlerinin tespit edilmesi amacı üzerine oturtulmuştur. Bu problem durumundan hareketle, görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşleri alınarak uzaktan eğitim sürecine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç temelinde, uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar eğitiminde teknolojinin doğru kullanımı, sürecin doğru kullanılıp kullanılmadığı ve ders kazanımlarının kazandırılıp kazandırılmadığına ışık tutmak hedeflenmiştir. Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili görüş ve önerilerinin ortaya çıkarılması ve görüşler doğrultusunda dersin daha verimli yürütülmesi amacıyla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1) Uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi verimli geçmiş midir?
2) Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım durumları nasıldır?
3) Uzaktan eğitimde öğrencilerin etkinlikleri gerçekleştirme düzeyi nedir?
4) Uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar ders kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi nasıldır?
5) Uzaktan eğitim sürecinde en çok faydalanılan yöntem ve teknik nedir?
6) Uzaktan eğitim sürecinde yaşanılan zorluklar nelerdir?
7) Uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersinin genel değerlendirmesi nasıldır?
8) Uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar öğretmenlerinin ders için önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili görüşlerinin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile desenlenmiştir. Nitel araştırma yöntemi, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi farklı nitel veri oluşturma yöntemlerinin kullanıldığı; bakış açılarının, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 41). Araştırma çalışmaya uygunluğu bakımından nitel araştırma yöntemlerinden fenomonolojik yaklaşım ile yürütülmüştür. Fenomenoloji, insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose, Beeby ve Parker, 1995, s. 1124). Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri (pattern) ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir (Bogdan ve Biklen, 1992).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu 2020 -2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde yaşları 24 ile 61 yaş aralığında olan 65 (51 kadın/15 erkek) görsel sanatlar öğretmeninin gönüllü katılımları doğrultusunda oluşturulmuştur. Görsel sanatlar öğretmenlerinin 50'si ortaokul, 14'ü lise ve 1'i bilim sanat merkezinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin çalışma süreleri 4 ay ile 27 yıl arasında değişiklik göstermektedir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın veri toplama aracı olan ve nitel verilerin toplanması için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması aşamasında görsel sanatlar öğretmenlerinden uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili deneyimleri sorularak görüşleri alınmış. Toplanan bilgiler değerlendirilerek anahtar kelimeler çıkarılmış ve bu kelimelerden yola çıkarak soru havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşü alınarak sorulara son şekli verilmiş ve oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile nitel veriler toplanmıştır. Nitel veri, belirli amaçlar doğrultusunda, doğal ortamda, gözlem ve görüşme gibi çeşitli teknikler yoluyla elde edilen ve kişilerin olaylara ilişkin algı ve düşüncelerini içeren her türlü bilgidir (Leech ve Onwuegbuzie, 2007).

Verilerin Analizi

Verilerin Analizinde, nitel veri analizi olan betimsel analiz kullanılmıştır. Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri (pattern) ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir (Bogdan ve Biklen, 1992). Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmanın verileri analiz edilirken çalışmaya uygun olarak bir çerçeve oluşturulmuş ve çerçeveye uygun olarak veriler kategorilere ayrılarak, temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Belirlenen temalara göre bulgular tanımlanarak, yorumlanmıştır. Araştırmada yer alan bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu araştırmanın güvenirliğinin sağlanması için araştırmacılar her iki veri türünü de birlikte analiz etmiş ve aradan zaman geçtikten sonra aynı veriler tekrar analiz edilerek, ilk analiz ve son analiz karşılaştırılıp, zaman farkından oluşan farklılaşma üzerinde durularak fikir birliği sağlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili deneyimlerini, görüşlerini ve çözüm önerilerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde Dersinizi Verimli Geçirebiliyor Musunuz?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Uzaktan Eğitim Sürecinde Dersten Alınan Verim

Tema	Alt Tema	Frekans	Yüzde%
Dersten Alınan Verim	Evet	20	30.7
	Hayır	10	15.3
	Kısmen	14	21.5
	Cevap vermeyen	21	32.3
	Toplam	**65**	**100**

Tablo 1 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin "*Uzaktan Eğitim Sürecinde Dersinizi Verimli Geçirebiliyor Musunuz?"* sorusuna en çok evet cevabı alınsa da verilen evet cevabının toplam cevap sayısının düşük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir. Cevap vermeyen öğretmen sayısının dikkat çektiği görülmektedir. Buna göre, evet cevabı veren 20 (%30.7), hayır cevabı veren 10(%15.3), kısmen cevabı veren 14 (%21.5). cevap vermeyen ise 21(%32. 3) kişidir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 10: *Pandemi nedeniyle çalıştığım özel okulda dersim yok.*

ÖĞRT 11: *Hayır uygulamalı bir dersi uzaktan vermek çok verimli değil.*

ÖĞRT 21: *Köy okulu olduğu için katılım az olduğu için çok verimli olmuyor.*

ÖĞRT 25: *Verimli olması için çok emek veriyorum, dönüşleri az oluyor maalesef.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Derse Katılımından Memnun Musunuz?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Derse Katılımı

Tema	Alt Tema	Frekans	Yüzde%
Öğrencinin derse katılılımı	Evet	18	27.6
	Hayır	24	36.9
	Kısmen	8	12.3
	Cevap vermeyen	15	23
	Toplam	**65**	**100**

Tablo 2 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Derse Katılımından Memnun Musunuz?"* sorusuna en çok hayır cevabı alınsa da verilen hayır cevabının toplam mevcudun düşük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir. Cevap vermeyen öğretmen sayısının dikkat çektiği görülmektedir. Buna göre, evet cevabı veren 18 (%27.6), hayır cevabı veren 24(%36.9), kısmen cevabı veren 8(%12.3) cevap vermeyen ise 15(%23) kişidir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 10: *Hayır etkileşim olmadığı için girme mecburiyetinde olmadıklarını düşünüyorlar*

ÖĞRT 13: *Kısmen derse katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu etkinlikleri tamamlıyor*

ÖĞRT 17: *Hayır yarısından çoğunun interneti yok*

ÖĞRT 21: *Kırsal kesimden öğrenciler olduğu için, beşkardeşiz bir tablet var dersler çalışıyor, internet alt yapısı yok, vb. gerekçelerle katılım düşük ancak her fırsatı değerlendirip derse katılabilen öğrenciler de var.*

ÖĞRT 24: *Katılım çok az gerek öğrencinin isteksizliği gerek de internetin olmaması veya alt yapının zayıf olması gibi nedenlerden katılım az olmaktadır.*

ÖĞRT 27: *Çok katılım var. Hangi saat olursa olsun nerdeyse eksiksiz katılım.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde ortalama olarak öğrencilerin derse katıldıkları görülmüştür.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitimde Öğrenciler Etkinlikleri Ne Ölçüde Gerçekleştirebiliyor?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. Uzaktan Eğitimde Öğrenci Etkinlikleri

Tema	Alt Tema	Frekans	Yüzde%
Etkinliklerin gerçekleştirilme düzeyi	Büyük ölçüde	24	36.9
	Orta düzeyde	20	30.7
	Kısıtlı	17	26.1
	Gerçekleştiremiyor	4	6.1
	Toplam	**65**	**100**

Tablo 3 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitimde Öğrenciler Etkinlikleri Ne Ölçüde Gerçekleştirebiliyor?"* sorusuna en çok büyük ölçüde gerçekleştirebiliyorlar cevabı alınmıştır. Verilen cevapların birbirine yakın olduğu orta düzeyde ya da kısıtlı olsa da etkinliklerin gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Buna göre, büyük ölçüde cevabı veren 24 (%36.9), orta düzeyde cevabı veren 20(%30.7), kısıtlı cevabı veren 17(%26.1), gerçekleştirilemiyor cevabı veren ise 4(%6.1) kişidir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 7: *Yeterlilik düzeyinde değil sadece derse ilgisi olan bir kaç öğrenci ile çalışmaları gerçekleştiriyor. Yüz yüze eğitim kadar verimli olmasa da etkinlikler büyük oranda tamamlanıyor.*

ÖĞRT 10: *Ders içinde çalışma zamanı mümkün olmasa da yönergeleri verdikten, konuyu anlaşılır şekilde örnekledikten sonra öğrenciler yüzde yetmiş oranında, kendi belirledikleri uygun zamanlarda çalışmalarını gerçekleştiriyorlar.*

ÖĞRT 11: *Katılım az olduğundan etkinlikleri çok az kişiyle yapıyorum bazen nerdeyse birebir işliyoruz Dikkatlerini verdiklerinde etkinliklerden güzel sonuçlar elde edebiliyorum. Katılım sağlayan etkinlikleri yapıyor, ama katılmayanları değerlendiremiyoruz.*

ÖĞRT 33: *Maalesef bunu kontrol etmek çok zor çocuklar geri dönüş sağlamıyor. Sadece istekli öğrencilerle etkinlik yapabiliyoruz. Buda kısıtlı etkinlikler olduğundan çok fazla verim alamıyorum.*

ÖĞRT 36: *Katılan öğrenciler çizimleri bittikten sonra öğretmenine ulaştırıp, anında öğretmen görüşüne, yorumlamasına öneri ve yapıcı eleştirisine ulaşabiliyor. Belki de uzaktan eğitimin görsel sanatlar dersi açısından en verimli yani bu, tabii ki derse katılan ilgili öğrenciler için geçerli bu söylediklerim.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ortalama cevaplarına bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde etkinlikleri gerçekleştirebildikleri görülmüştür.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Ders Kazanımlarını Ne Ölçüde Gerçekleştire Biliyorsunuz?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Ders Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi

Tema	Alt Tema	Frekans	Yüzde%
Kazanımların Gerçekleştirilme Durumu	Gerçekleştirebiliyorum	25	38.4
	Kısmen	20	30,7
	Gerçekleştiremiyorum	13	20
	Cevap vermeyen	7	10.7
	Toplam	**65**	**100**

Tablo 4 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Ders Kazanımlarını Ne Ölçüde Gerçekleştirebiliyorsunuz?"* sorusuna en çok büyük ölçüde gerçekleştirebiliyorum cevabı alınmıştır. Verilen cevapların birbirine yakın olduğu, öğretmenlerin kazanımları kısmen de olsa gerçekleştirdikleri görülmektedir. Gerçekleştiremiyorum cevabını veren ya da cevap vermeyen öğretmenlerin çoğunluğu oluşturmadığı dikkat çekmektedir. Buna göre, gerçekleştirebiliyorum cevabı veren 25 (%38.4), kısmen cevabı veren 20(%30.7), gerçekleştiremiyorum cevabı veren 13 (%20), cevap vermeyen ise 7(%10.7) kişidir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir;

ÖĞRT 2: *Zor olmakla beraber kazanımların büyük bir kısmını gerçekleştirebiliyor öğrenciler.*

ÖĞRT 8: *Konularla alakalı ders videoları çekiyor bunları YouTube da paylaşıyorum dersim için gerektiğinde buradan tedarik ediyorum. Veli ve öğrencilerime derste işlediğimiz videonun linkini ayrıca gönderiyorum.*

ÖĞRT 14: *Yarım saat gibi bir süre yetmediğinden elimden geldiğince çizim yöntemlerini göstermeye çalışıyorum nesne çizimi perspektif çizimi portre gibi.*

ÖĞRT 20: *Kazanımları teorik kısımlarını kısmen gerçekleştirmekteyim. Uygulama kısmındaki kazanımlara yönelik dersler nitelikli geçmemektedir.*

ÖĞRT 32: *Hayır, çünkü. Öğrencilerin evlerinde bulunabilecek malzemeler doğrultusunda etkinlik yapıyorum. Evde uygulanabilecek etkinlikleri seçtiğim için kazanımlar tam anlamıyla gerçekleşmiyor.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ortalama cevaplarına bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde kazanımları gerçekleştirebildikleri görülmüştür.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde En Çok Hangi Yöntem ve Tekniğin Faydalı Olduğunu Düşünüyorsunuz?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitim Sürecinde En Çok Faydalanılan Yöntem ve Teknik

Tema	***Alt Tema***	***Frekans***	***Yüzde%***
Yöntem	Gösterip yaptırma	20	30,7
	Bilgisayar destekli eğitim	10	15.3
	Soru-cevap	2	3
	Anlatım	10	15.3
	Değişiklik gösteriyor	23	35.3
	Toplam	65	100
Teknik	Röprodüksiyon	7	10.7
	Müze etkinlikleri	6	9.2
	Kurşun kalem çalışmaları	15	23
	Serbest teknik	10	15.3
	Renkli çalışmalar	9	13.8
	Video izletmek	10	15.3
	Kolaj	5	7.6
	Hiçbiri	3	4.6
	Toplam	**65**	**100**

Tablo 5 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitim Sürecinde En Çok Hangi Yöntem ve Tekniğin Faydalı Olduğunu Düşünüyorsunuz?"* sorusuna en çok verilen cevap, "Konuya uygun olarak değişiklik gösteriyor" cevabı olmuştur. Bunun yanı sıra öğretmenlerin yine en çok tercih ettikleri yöntemlerden birinin gösterip yaptırma yöntemi olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar destekli eğitim ve anlatım tekniğinin de tercih edilen yöntemlerden olduğu görülmüştür. Buna göre; tercih edilen tekniklere bakıldığında, gösterip yaptırma cevabı veren 20(%30.7), bilgisayar destekli eğitim 10(%15.3), soru-cevap 2(%3), anlatım 10(% 15), değişiklik gösteriyor 23(% 35.3) cevapları verilmiştir. En çok kullanılan teknikler olarak da kurşun kalem çalışmaları 15(%23), serbest teknik, 10(%15.3), video gösterimi 10(%15.3), Renkli çalışmalar 9(%13.8), Röprodüksiyon çalışmaları cevabı veren 7(%10.7), müze etkinlikleri 6 (%9.2), kolaj 5(%7.6), hiçbir tekniği kullanmıyorum cevabı veren ise 3 (%4,6) kişidir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 11: *Gösterip yaptırma tekniği uyguladım çünkü çöp adam çizimlerinin dışına çıkamayan öğrencilerim var daha kazanım olarak değil de etkinlik olarak nesne çizimleri etkili oldu diye düşünüyorum.*

ÖĞRT 36: *Uygulamalı kazanımlar olumlu netice veriyor. İzle, uygula, sergile sıralama olarak böyle bir silsile tercih ediyorum teknik olarak bir sorun yok.*

ÖĞRT 43: *Gösterip yaptırma ve sözel konularda soru cevap, belgesel izleme, sanal müze gezileri gibi etkinlikler.*

ÖĞRT 60: *İstedikleri tekniği kullanmalarına izin veriyorum. Okulda çalışamadığımız teknikler den kullanıyorlar. Kolaj ve sulu boya, akrilik.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde en çok tercih ettikleri teknikler arasında kurşunkalem çalışmalarının ve serbest çalışmaların geldiği ayrıca video izletmek cevabının da en çok verilen cevaplar arasında olduğu görülmektedir. Renkli çalışmalar ve röprodüksiyon çalışmaları da öğretmenlerin tercihleri arasındadır.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulama Yaptırırken Zorluklar Yaşadınız mı? Bunlar Nelerdir?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 6 'da verilmiştir.

Tablo 6. "Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulama Yaptırırken Yaşanan Zorluklar

Tema	**Alt Tema**	**Frekans**	**Yüzde%**
	Teknik problemler	10	15.3
Zorluklar	Malzeme eksikliği	10	15.3
	Uygulama yapamamak	16	24.6
	Öğrenci katılımının azlığı	10	15.3
	Etkileşim olmaması	25	38.4
	Toplam	***65***	***100***

Tablo 6 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulama Yaptırırken Zorluklar Yaşadınız mı? Bunlar Nelerdir?"* sorusuna en çok etkileşimin olmaması cevabı alınmıştır. Bunun yanı sıra uygulama yapılamaması, teknik problemler, malzeme eksikliği ve öğrencilerin derse katılmaması verilen cevaplar olmuştur. Verilen cevapların birbirine yakın olduğu öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Buna göre öğretmenlerden alınan cevaplara bakıldığında, etkileşim olmaması cevabını veren 25 (%38.4) kişi, uygulama yapamamak cevabı veren 16 (24.6) kişi, teknik problemler cevabı veren 10 (%15.3) kişi, malzeme eksikliği cevabı veren 10 (%15.3) kişi ve öğrencilerin derse katılmaması cevabını veren ise 10 (%15.3) kişi olmuştur.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 16: *İletişim kopukluğu defalarca aynı şeyi anlatmak yerine gösterip yaptırma yapabilseydik daha rahat anlaşılırdı sesin gitmesi sistemin öğrencileri ve öğretmeni atması*

ÖĞRT 19: *Tabiki ben onların ne yaptığını göremiyorum. Buda beni huzursuz hissettiriyor. Gösterip mesaj olarak atanlar var ama hiç görmediklerimde var. Çocukların ekranlarını açmaması, yaptıkları çalışmaları göstermemeleri ve dersi önemsememeleri.*

ÖĞRT 23: *Evet internet kesilmeleri ekrandan yapılan resim çalışmaların net görünememesi malzemeleri evdekilerden kullanmak durumunda olmamız kısıtladı. Çalışmaları kontrol etmek zor. Gösterip yaptırma zor. Nasıl yapabileceklerini uzaktan anlatmak çok zor.*

ÖĞRT 37: *İlk başlarda tabi ki yaşadım. öğrencilerin anlamadıkları kısımları tekrar tekrar çizmek çok zor oluyordu. Konuları video çektikten sonra çocuklarda bende rahat ettim*

ÖĞRT 43: *Yasadığım zorluklar ses ve görüntüsünde problem yasayan öğrencilerin takibi neyi nasıl yaptığını görmediğimden geri bildirim problemi*

ÖĞRT 49: *her derste farklı Öğrenciler katıldığında aynı konuları tekrar tekrar anlatma zorunda kalmak. Katılımın az olması anlatırken birden benim ya da öğrencilerin bağlantısının kopması. Hiç katılmayan öğrencinin son hafta katılıp hocam ne yapıyoruz demesi.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersinin işlenişinde genel olarak problemler yaşadıkları görülmüştür.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersini Genel Olarak Nasıl Değerlendirirsiniz?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo7'de verilmiştir.

Tablo 7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersinin Değerlendirilmesi

Tema	Alt Tema	Frekans	Yüzde%
Genel değerlendirme	Zor	10	15.3
	Verimli	15	23
	Verimsiz	30	46.1
	Eğlenceli	10	15.3
	Toplam	**65**	**100**

Tablo 7 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersini Genel Olarak Nasıl Değerlendirirsiniz?"* sorusuna en çok büyük ölçüde verimsiz olduğu cevabı alınmıştır. Verimli olarak ifade eden öğretmenlerin sayısının az olmasının yanı sıra dersin eğlenceli olduğu verilen cevaplar arasındadır. Buna göre öğretmenlerden alınan cevaplara bakıldığında, verimsiz geçtiğini söyleyen 30 (%46.1) kişi, verimli olarak ifade eden15 (%23) kişi, sürecin eğlenceli geçtiğini ifade eden 10 (%15.3) kişi, sürecin zor olduğunu ifade eden10 (%15.3) kişi olmuştur.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 1: *Zor bir süreç maddi manevi her anlamda zor. Uygulamalı bir ders olduğu için " ben yapamıyorum" endişesi olan öğrencileri motive etmek, cesaretlendirip özgüvenli olmasını sağlamak hepsinden de zordu.*

ÖĞRT 19: *Çocuklara ilaç gibi geldiğini söyleyebilirim. Dört duvar arasında temel dersler ve aileyle sıkılmış çocuklara bir nefes oluyoruz. Öğrencilerin nefes aldığı dinlendiği ve daha fazla ders saatinin olmasını istediği bir ders ve ailelerde bazen derse katılıyor.*

ÖĞRT 23: *Çocuklarla daha da yakınlaştık onlar rahatlıkla söz alabildiler etkinliklerimizi de hevesle takip ettiler bunun yanında olumsuzluklarda vardı ve en zoru sesimiz kesilmeden dersten atılmadan görevimizi en verimli şekilde yerine getirmekti.*

ÖĞRT 43: *Görsel sanatlar dersinin her koşulda yapılabileceği alternatif araç gereçlerle de aktiviteler yaptık Uzaktan isleneceği kesinleştikten sonra kendimi uzaktan eğitim metotlarında geliştirmek adına eğitimler aldım ve bu konuda hatta yüz yüze eğitimde ürettiğimiz resimler düzeyinde çalışmalar ürettik ve dijital sergi çalışması yaptık.*

ÖĞRT 60: *Videolarla desteklenmiş sanatçı ve eserleri tanıma, sanal müze gezileri acısından süreç gayet iyi geçti. Fakat teknik ve uygulama acısından başarısız bir süreç.*

Öğretmenlerin cevaplarından genel bir değerlendirme yapıldığında, öğretmenlerin çoğunluğunun uzaktan eğitimde görsel sanatlar dersi ile ilgili görüşlerinin olumsuz olduğu dikkat çekmektedir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin "Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersi İçin Nasıl Önerilerde Bulunursunuz?" Sorusuna ilişkin frekans ve yüzdeleri tablo 8'de verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde görsel sanatlar öğretmenlerinin *"Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersi İçin Nasıl Önerilerde Bulunursunuz?"* sorusuna en çok uzaktan eğitime uygun çalışmalar seçilmeli cevabı alınmıştır. Teknolojiyi verimli kullanma ve öğrenci motivasyonun yüksek tutulması da alınan cevaplardan olmuştur. Bu cevapların yanı sıra öğretmenlerin uzaktan eğitimde görsel sanatlar dersi ile ilgili dikkat çekici önerilerinin olduğu görülmüştür. Motivasyonun yüksek tutulması gerektiğini ifade eden 9(%13.8), öğrenci ile empati kurulmalı diyen 4(%6.1) kişi, teknolojinin verimli kullanılması gerektiğini söyleyen 11(%16.9), malzeme desteği sağlanmalı diyen 7(%10.7) kişi, veli desteği alınmalıdır diyen 1(%1.5) kişi, etkileşim sağlanmalı olarak ifade eden 5 (%7.6) kişi, ders süresi uzatılmalı diyen 2 (%3) kişi süreçte not verilmemeli cevabı veren 2 (%3) kişi, uzaktan eğitime uygun çalışmalar seçilmeli diyen 13 (%20) kişi, örnek ders videoları çekilmeli diyen 6 (%9.2)kişi ve hiç önerim yok diyen 5 (%7.6) görsel sanatlar öğretmeni olmuştur.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin soruya verdiği ayrıntılı cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRT 1: *Öğrencilerin motivasyonu yüksek tutmamız için kendi enerjimizi ve motivasyonumuzu yüksek tutmalıyız. Teknolojiye mümkün olduğu kadar yakın olmalıyız. Empati kurmayı her zamankinden daha çok yapmalıyız.*

ÖĞRT 2: *Veli desteği sağlanmalıdır. Malzeme sıkıntısı yaşayan çocuklara malzeme takviyesi yapılabilir.*

ÖĞRT 13: *Teknolojileri ve bilgisayar programlarını çok iyi kullanmak gerekli bu konuda eğitim verilmeli.*

ÖĞRT 35: *Öğrencilerin uzaktan yapabileceği konuları yaptırmak gerekli, Çalışmaları kısa öz eğlenceli seçmek bu dönemde ideal öğrencilerin anlayabileceği ve rahat yapabileceği şekilde olmalı.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitimin daha verimli olarak uygulanabilmesi için sundukları önerilerin süreç için önemli ve gerekli olduğu görülmüştür.

Tablo 8. Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanatlar Dersi İçin Öneriler

Tema	Alt Tema	Frekans	Yüzde%
Öneriler	Motivasyon yüksek tutulmalı	9	13.8
	Öğrenci ile empati kurulmalı	4	6.1
	Teknoloji verimli kullanılmalı	11	16.9
	Malzeme sağlanmalı	7	10.7
	Veli desteği	1	1.5
	Etkileşim sağlanmalı	5	7.6
	Ders süresi uzatılmalı	2	3
	Not verilmemeli	2	3
	Uzaktan eğitime uygun çalışmalar seçilmeli	13	20
	Ders videoları çekilmeli	6	9.2
	Önerim yok	5	7.6
	Toplam	***65***	***100***

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersi ile ilgili deneyimlerini, görüşlerini ve çözüm önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersinin orta düzeyde verimli geçtiği, katılım sağlayan öğrencilerden başarılı sonuçlar alındığı saptanmış; uzaktan eğitim sürecinde etkinlikleri ve kazanımları gerçekleştirebildikleri görülmüşse de genel olarak sürece ilişkin olumsuz görüşler beyan edilmiştir. Farklı alanlarda yapılan uzaktan eğitime yönelik araştırmalar da bu durumu destekler niteliktedir. Corona Virüs (Covid-19) nedeniyle zorunlu olarak yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşlerine yönelik alan yazın çalışmasında, uzaktan eğitim ile bütün öğrencilere ulaşmak, bütün paydaşların yararlanmalarını sağlamak için kırsal kesimlere kadar yeterli teknik alt yapıların sunulması, yazılım ve donanım bakımından erişilebilirliğin mümkün hale getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Balaban ve Tiryaki, 2021). Yapılan çalışmalarda en fazla dikkat çeken husus öğrencilerin katılım durumlarıdır. Bir alan yazın çalışmasında da bu durum desteklenir şekilde öğrencilerin %23'ünün uzaktan eğitime dâhil olmadığı dile getirilmiştir (Karadağ ve Yücel, 2020).

Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin daha verimli yürütülebilmesi için öğrenci motivasyonunu artırılması, teknolojinin verimli kullanılması gibi önemli ve gerekli öneriler olduğu görülmüştür. Benzer bir araştırma, günümüz teknolojilerinin eş zamanlı ya da eş zamansız öğrenme ağları oluşturmaya olanak tanıması da teknolojinin uzaktan eğitime kattığı önemli bir üstünlük olarak görülebilir tespitinde bulunmuştur (Beldarrain, 2006).

Sonuç olarak, görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersine ilişkin görüşlerine dersin, kısmen verimli geçtiği, öğrencilerin orta düzeyde derse katıldığı derse katılan öğrencilerin çalışmalarını istenilen düzeyde yaptıklarını ve katılım sağlayan öğrencilerden verim alındığı, kazanımların gerçekleşmesinin uygulanabilirliğine ve konuya göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan öğretmenler, öğrencilerin evde malzeme temin edememeleri, karşılıklı etkileşim olmaması, iletişim güçlükleri ve dersin işlenişine ilişkin zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin çoğunluğunun uzaktan eğitimde görsel sanatlar dersi ile ilgili yaptıkları değerlendirme sonucunda görüşlerinin olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Görsel sanatlar öğretmenleri uzaktan eğitimde görsel sanatlar dersinin verimli geçebilmesi için, Derse uygun çalışmaların seçilmesi, teknolojinin verimli kullanılması, motivasyonun yüksek tutulması, ders süresinin daha uzun olması, öğrencilere malzeme teminin sağlanması, veli desteğinin yanı sıra internet ve bilgisayar, tablet, telefon gibi derse girilmesi için gerekli eksikliklerin giderilmesi şeklinde önerilerde bulunmuşlardır.

Kaynaklar

Agnoletto, R ve Queiroz, Vera C. Covid-19 and the challenges in education. The Centro de Estudos Sociedade e Tecnologia (CEST), 5, 2, 2020.

Balaban, Fatih ve Tiryaki, Sevil. (Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, C.10, S.1, 52-84, 2021.

Beldarrain, Yoany, Distance education trends: ıntegrating new technologies to
foster student interaction and collaboration. Distance Education, 27(2), 139-153, 2006.

Bogdan, Robert C. ve Biklen, Sari Knoop, Qualitative research for education: ıntroduction and methods. Boston: Allyn and Bacon, 1992.

İşman, Aytekin. Uzaktan Eğitim. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2011.

Karaağaçlı, Mustafa ve Erden, Orhan. Internet Destekli Uzaktan Eğitimde Dokuz Aşamalı Öğretim Durumunun Tasarımı. Bilişim Teknolojileri Dergisi. Cilt: 1. Sayi: 2, 2008.

Karadağ, Engin ve Yücel, Cemil. Yeni Tip Koronavirüs Pandemisi Döneminde Üniversitelerde Uzaktan Eğitim: Lisans Öğrencileri Kapsamında Bir Değerlendirme Çalışması. Yüköğretim Dergisi, C.10, S.2, 181-192, 2020.

Leech, Nancy ve Onwuegbuzie, Anthony, An array of qualitative data analysis tools: a Call for data analysis triangulation. School Psychology Quarterly, 22, 557-584, 2007.

Rose, Pat, Beeby, Jayne ve Parker, David, Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. Journal of Advanced Nursing. 21(6), 1123-1129. https://doi.org/10.1046/j.1365- 2648.1995.21061123.x, 1995.

Türkoğlu, Recep, İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Programı Geliştirme Süreçleri. The Turkish Online Journal of Educational Technology. 2(3), 2003.

United States Distance Learning Association (USDLA) URL: http://www.usdla.org/04_research_info.html, Erişim Tarihi: 30 Kasım 2015.

Verduin, J. R. and Clark, T. A. Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları (Çev: İlknur Maviş)". Anadolu Üniversitesi Basımevi. Eskişehir, 1994.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin yayıncılık, 2013.

Yolcu, Enver, Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri, Nobel Yayın, s. 91, Ankara, 2004.

Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

THE OPINIONS OF VISUAL ARTS TEACHERS ON VISUAL ARTS COURSE IN DISTANCE EDUCATION PROCESS

Selma TAŞKESEN, Ayşenur BAKIRHAN

Abstract

In this research, it is aimed to determine the experiences, opinions and solution suggestions of visual arts teachers regarding the visual arts course in the distance education process. The study was carried out with the voluntary participation of 65 Visual arts teachers in the 2020-2021 academic year. The data of the research were obtained through a semi-structured interview form prepared for teachers. This study, which aims to determine the experience of visual arts teachers in the distance education process and accordingly their views, was designed with a qualitative research method and was carried out with a phenomenological approach, one of the qualitative research methods, in terms of its suitability for the study. The data obtained from the study were analyzed through descriptive analysis. As a result of the analysis of the data, it was determined that the majority of the teachers were partially productive from the lesson, the students generally did not attend the lesson, only the students who were interested in the lesson and participated in the lesson carried out the activities, some of the gains were achieved by the teachers, and the methods they used varied according to the subject; In addition to this, it has been seen that one of the most preferred methods is the "Show-and-Make Method", and the pencil technique is the most preferred technique. The main difficulties experienced by visual arts teachers during the distance education process were the lack of interaction, inability to practice, technical problems, lack of materials and students' non-participation in the lesson. For the distance education process, teachers offered suggestions such as choosing studies suitable for distance education, using technology efficiently, keeping student motivation high, and providing parent support.

Keywords: Art education, Distance education, visual arts, motivation